

Mr. Jasmin JAJČEVIĆ

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona
 jasmin.jajcevic989@gmail.com

Stručni rad/Professional paper

UDK/UDC: 930.25:001.32:06.01/.05(497.6 Tuzla)"2003/2020"

DRUŠTVO ARHIVSKIH ZAPOSLENIKA TUZLANSKOG KANTONA U FUNKCIJI RAZVOJA ARHIVSKE DJELATNOSTI

Apstrakt: *Strukovne asocijacije predstavljaju važan segment razvoja arhivske djelatnosti ne samo na domaćem, nego i na međunarodnom nivou. Takva strukovna asocijacija je i Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona koja kroz svoj rad od osnivanja 2003. godine (od 1998. godine kao ogranak Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine), pa sve do današnjih dana radi na razvoju arhivske djelatnosti kroz organizaciju savjetovanja, naučnih i stručnih konferencija, okruglih stolova, javnih tribina, održavanju raznih seminara, zatim rad na polju izložbene i izdavačke djelatnosti, kroz organizaciju i postavku raznih izložbi iz historijske i arhivske djelatnosti, potom na publikovanju i promociji časopisa i knjiga iz oblasti arhivistike, historije i drugih naučnih oblasti. Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je kroz zajedničke projekte, sa Arhivom Tuzlanskog kantona, bilo jedan od organizatora i realizovalo je brojne stručne i naučne sadržaje koji predstavljaju značajan doprinos razvoju arhivske struke i nauke, ne samo na Tuzlanskom kantonu i na prostoru Bosne i Hercegovine, već i šire. Jedan takav stručno-naučni sadržaj je i projekat "Arhivska praksa" koji je poznat kroz dva vrijedna stručno-naučna i izdavačka sadržaja: jedan vezan za izdavanje časopisa Arhivska praksa, a drugi za održavanje savjetovanja "Arhivska praksa". Pored projekta "Arhivska praksa" značajan segment doprinosa razvoja arhivske djelatnosti Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, dalo je i kroz organizaciju okruglih stolova, koji takođe predstavljaju kontinuirani doprinos razvoju arhivske djelatnosti. Okrugli stolovi su se od 2007. do 2019. godine, organizovali redovno na neku aktuelnu temu iz oblasti arhivske djelatnosti u povodu obilježavanja Dana arhivske službe i arhiva u Bosni i Hercegovini. Organizovano je i realizovano dvanaest okruglih stolova, a organizacijom okruglih stolova sa interesantnim i za struku aktuelnim i značajnim temama, posebno se doprinijelo značaju razvoja, doprinosu i unapređenja arhivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini.*

Cilj ovog rada je ukazati na značaj i doprinos Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona za razvoj arhivske djelatnosti kroz organizovanje gore navedenih naučnih, stručnih, kulturnih i obrazovnih sadržaja. Autor nastoji ukazati na značaj

istih na razvoj arhivske djelatnosti na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i ostvarivanju saradnje, kako one međustrukovne i međuarhivske, tako i one sa drugim naučnim i kulturnim institucijama, organizacijama i asocijacijama.

Ključne riječi: Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, strukovna asocijacija, arhivska djelatnost, savjetovanje, okrugli stolovi, izložbena i izdavačka djelatnost, domaća i međunarodna saradnja, značaj, doprinos, kulturno-obrazovna djelatnost, edukativna komponenta.

ASSOCIATION OF ARCHIVAL EMPLOYEES OF TUZLA CANTON IN THE FUNCTION OF DEVELOPMENT OF ARCHIVAL PROFESSION

Abstract: Professional associations represent an important segment of the development of archival activity not only at the domestic, but also at the international level. Such a professional association is the Association of Archival Employees of Tuzla Canton, which through its work since its founding in 2003 (since 1998 as a branch of the Association of Archival Workers of Bosnia and Herzegovina) to this day works on the development of archival activities through the organization of conferences, scientific and professional conferences, round tables, public forums, holding various seminars, then working in the field of exhibition and publishing activities through the organization and setting of various exhibitions in history and archives, then the publication and promotion of journals and books in the field of archiving, history and other scientific fields. Through joint projects with the Archives of Tuzla Canton, the Association of Archival Employees of Tuzla Canton was one of the organizers and realized numerous professional and scientific contents that represent a significant contribution to the development of archival profession and science, not only in Tuzla Canton and Bosnia and Herzegovina, but also wider. One such professional-scientific content is the project "Archival Practice", which is known through two valuable professional-scientific and publishing contents: one related to the publication of the journal *Archival Practice*, and the other to the conference "Archival Practice". In addition to the project "Archival Practice", a significant segment of the contribution to the development of archival activities of the Association of Archival Employees of Tuzla Canton, gave through the organization of round tables, which also represent a continuous contribution to the development of archival activities. From 2007 to 2019, round tables were organized regularly on a current topic in the field of archival activities on the occasion of marking the Day of Archival Service and Archives in Bosnia and Herzegovina. Twelve round tables were organized and realized, and the organization of round tables with interesting and current and important topics for the profession, especially contributed to the

importance of development, contribution and improvement of archival activity in Bosnia and Herzegovina.

The aim of this paper is to point out the importance and contribution of the Association of Archival Employees of Tuzla Canton for the development of archival activities through the organization of the above scientific, professional, cultural and educational content. The author tries to point out the importance of the same contents on the development of archival activity at the local, national and international level, as well as the realization of cooperation, both interprofessional and interarchival, as well as those with other scientific and cultural institutions, organizations and associations.

Key words: *Association of Archival Employees of Tuzla Canton, professional association, archival activity, consulting, round tables, exhibition and publishing activity, domestic and international cooperation, significance, contribution, cultural-educational activity, educational component.*

Uvod

U današnje vrijeme, konstantne promjene u “modernom” društvu i stalna potreba za novim informacijama stavlja pred strukovne asocijacije, ali i institucije koje se bave arhivskom djelatnošću nove zadatke, koji se radi promocije struke i boljeg položaja u društvu, okreću sve većoj saradnji sa drugim srodnim asocijacijama, ustanovama i institucijama, ali i organizovanju kroz posebne stručne asocijacije radi zajedničke borbe za bolji status arhivske djelatnosti u društvenoj sredini, te boljem razvoju i unapređenju arhivske i druge struke.¹

U Bosni i Hercegovini danas postoji nekoliko strukovnih arhivskih asocijacija, udruženja koja djeluju na razvoju i unapređenju arhivske djelatnosti u zemlji. Stručna arhivska asocijacija koja djeluje na području Tuzlanskog kantona je Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona.

Značaj osnivanja i ciljevi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona

Namjera za osnivanjem društva je proizašla iz potrebe da se koordiniraju i podstiču aktivnosti vezane za arhivsku djelatnost, te da se putem programskih aktivnosti i ciljeva rješavaju bitna pitanja iz arhivske prakse i urgentne situacije koje su proizašle iz novonastalih tranzicijskih i globalizacijskih promjena.²

1 Vidi više: Selma Isić, Stručne asocijacije i njihov doprinos razvoju arhivske struke, *Tehnički in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, Zbornik mednarodne konference „Arhivi v globalni informacijski družbi“, Radenci 2014, 211-226.

2 Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona registrirano je u skladu sa *Zakonom o udruženjima i fondacijama*, “Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, br. 45, Sarajevo 2002.

Grupa arhivskih stručnjaka je na osnovu kontinuiranog praćenja stvaralaca arhivske građe uvidjela potrebu osnivanja strukovne asocijacije uz čiju pomoć bi se intenzivnije sarađivalo sa arhivarima, arhivistima, te kroz realizaciju raznovrsnih stručnih, naučnih, kulturnih i drugih projekata provodila kontinuirana edukacija.

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona (DAZ TK) osnovano je 2003. godine³ i u svom dugogodišnjem radu uspjelo je i dalje uspijeva da ostvari svoje zacrtane ciljeve i zadatke. Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je od osnivanja do danas radilo i radi na unapređenju arhivistike, arhivske službe i ukupne arhivske djelatnosti na području Tuzlanskog kantona, Bosne i Hercegovine, ali i šire. Kroz raznovrsne projekte, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je radilo na stručnom osposobljavanju i usavršavanju svojih članova, na popularizaciji arhivske djelatnosti i razvijanju svijesti o društvenom značaju arhivske građe i arhivske službe. Zatim, radilo je na razvijanju saradnje sa srodnim strukovnim asocijacijama i organizacijama i institucijama, na izdavanju časopisa *Arhivska praksa* i drugih publikacija iz oblasti arhivistike i historije, na organizovanju stručnih seminara, savjetovanja "Arhivska praksa", konferencija, okruglih stolova iz

i Zakona o arhivskoj djelatnosti Tuzlanskog kantona, "Službene novine Tuzlanskog kantona", br. 15, Tuzla 2000. Društvo arhivskih zaposlenika podstiče i koordinira aktivnost svih članova na ostvarivanju zajedničkih ciljeva i zadataka, u skladu sa Zakonom o udruženjima i fondacijama i drugim zakonskim propisima, a na bazi svojih programskih ciljeva radi kojih je Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i osnovano. Programski ciljevi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, zadaci i djelatnost članova su: unapređenje arhivistike, arhivske službe i ukupne arhivske djelatnosti na području Tuzlanskog kantona, Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine; stručno osposobljavanje i usavršavanje svojih članova; popularizacija arhivske djelatnosti i razvijanje svijesti o društvenom značaju arhivske građe i arhivske službe; razvijanje saradnje sa nadležnim organima vlasti i drugim zainteresiranim subjektima na pripremi propisa i drugih mjera za unapređenje arhivske djelatnosti, kao i drugim pitanjima iz djelokruga rada arhivskih ustanova; saradnja sa srodnim organizacijama i ustanovama; izdavanje časopisa i drugih publikacija iz arhivske djelatnosti, historije i drugih srodnih nauka; rad na podizanju stručnog digniteta arhivske djelatnosti i statusa arhivskih djelatnika u društvu, kao i afirmacija arhivske djelatnosti, organizovanje stručnih seminara, konferencija, okruglih stolova, tečajeva, savjetovanja, simpozijuma, predavanja i drugih stručnih, kulturnih i naučnih sadržaja; organizovanje stručno-informativnih i naučnih ekskurzija u zemlji i van nje; organiziranje izložbi, prikupljanje materijalno-finansijskih sredstava, kao i drugih sredstava za egzistiranje Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, u skladu sa važećim zakonskim propisima.

3 Društvo je od 1998. godine djelovalo kao ogranak Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, da bi se u oktobru 2002. godine osamostalilo, kada je održana Osnivačka skupština Udruženja, a zvanična registracija Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona izvršena je 2003. godine. Više o osnivanju i Izbornim skupštinama Duštva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona vidi: Zapisnik sa Osnivačke konferencije Udruženja – Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, održane u Sali Doma Armije u Tuzli, 18. oktobra 2002, godine, *Arhivska praksa*, br. 6, Tuzla 2003, 260-278; Nermana Hodžić, Zapisnik sa Konferencije DAZ TK održane 8. 10. 2004. godine (poslije završenog Savjetovanja) u sali „Hotela Tuzla“, *Arhivska praksa*, br. 8, Tuzla 2005, 477-485; Ešefa Begović, Zapisnik Izborne konferencije Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona održane u Tuzli 22. septembra 2006. godine, *Arhivska praksa*, br. 10, Tuzla 2007, 472-479; Saneta Adrović, Izvještaj sa Izborne skupštine (konferencije) Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, Tuzla, 1. oktobar 2010. godine, *Arhivska praksa*, br. 14, Tuzla 2011, 531-532; Ešefa Begović, Zapisnik sa izborne skupštine (konferencije) Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona (Hotel „Tuzla“, Tuzla, 26. 9. 2014. godine), *Arhivska praksa*, br. 18, Tuzla 2015, 581-582.

oblasti arhivske djelatnosti i historije, zatim na organizovanju stručno-informativnih i naučnih ekskurzija u zemlji i van nje, organizovanju izložbi i drugim oblicima kulturno-obrazovne djelatnosti.⁴ Svi stručni, naučni, kulturni, obrazovni, izdavački i drugi sadržaji i projekti, koji se analiziraju u ovom radu, realizovani su u saradnji Arhiva Tuzlanskog kantona i Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona.⁵

“Arhivska praksa”: Savjetovanje međunarodnog značaja i karaktera

Tokom svog djelovanja i rada u proteklom periodu, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je kroz zajedničke projekte bilo jedan od organizatora i realizovalo brojne stručne i naučne sadržaje koji predstavljaju značajan doprinos razvoju arhivske struke i nauke, ne samo na Tuzlanskom kantonu i na prostoru Bosne i Hercegovine već i šire. Jedan takakav stručno-naučni sadržaj je i savjetovanje “Arhivska praksa” gdje je Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona od 2003. godine (od 1998. kao ogranak Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine) bio jedan od organizatora, a njegovi članovi nosioci organizacije i realizacije.

Savjetovanje „Arhivska praksa“⁶ koji traje 31 godinu (do 2018. godine

4 Arhiva Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, *Dokumenti o osnivanju Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona*.

5 Izuzetak je Međunarodna konferencija “Tuzlanski arhivski dani”, te časopis *Arhivski pogledi*, koji predstavljaju samostalne projekte Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona.

6 Više o Savjetovanju „Arhivska praksa“ vidi: Zapisnik o toku 12. savjetovanja „Arhivska praksa 99“, Živinice, 27. i 28. maj 1999. godine (Hotel „Konjuh“), *Arhivska praksa*, br. 3, Tuzla 2000, 200-207; Zapisnik o toku 13. savjetovanja „Arhivska praksa 2000“, Tuzla, 1. i 2. juna 2000. godine (Hotel „Bristol“), *Arhivska praksa*, br. 4, Tuzla 2001, 193-201; Zapisnik o toku 14. savjetovanja „Arhivska praksa 2001“, Tuzla, 9. novembar 2001. godine (Dom Armije Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 5, Tuzla 2002, 233-243; Zapisnik o toku 15. savjetovanja „Arhivska praksa 2002“, Tuzla, 17. i 18. oktobra 2002. godine (Dom Armije Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 6, Tuzla 2003, 251-259; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 16. savjetovanja „Arhivska praksa 2003“, Tuzla, 16. i 17. oktobar 2003. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 7, Tuzla 2004, 271-279; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 17. savjetovanja „Arhivska praksa 2004“, Tuzla, 7. i 8. oktobar 2004. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 8, Tuzla 2005, 463-476; Nermana Hodžić, Zapisnik o toku 18. savjetovanja „Arhivska praksa 2005“, Tuzla, 29. i 30. septembar 2005. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 9, Tuzla 2006, 385-395. i 421-422; Nermana Hodžić, Zapisnik o toku 19. savjetovanja „Arhivska praksa 2006“, Tuzla, 21. i 22. septembar 2006. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 10, Tuzla 2007, 463-471; Selma Isić, Zapisnik o toku 20. savjetovanja „Arhivska praksa 2007“, Tuzla, 18. i 19. oktobar 2007. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 11, Tuzla 2008, 437-466; Selma Isić, Zapisnik o toku 21. savjetovanja „Arhivska praksa 2008“, Tuzla, 9. i 10. oktobar 2008. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 12, Tuzla 2009, 508-513; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 22. savjetovanja „Arhivska praksa 2009“, Tuzla, 8. i 9. oktobar 2009. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 13, Tuzla 2010, 478-483; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 23. savjetovanja „Arhivska praksa 2010“, Tuzla, 30. septembar i 1. oktobar 2010. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 14, Tuzla 2011, 527-530; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 24. savjetovanja „Arhivska praksa 2011“, Tuzla, 6. i 7. oktobar 2011. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 15, Tuzla 2012, 645-650; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 25. savjetovanja „Arhivska praksa 2012“, Tuzla, 27. i 28. septembar 2012. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 16, Tuzla 2013, 489-494; Ešefa

op.a) umnogome je doprinijelo i dalo vidan pečat razvoju arhivske struke u Bosni i Hercegovini i šire. Savjetovanje "Arhivska praksa" koje je egzistiralo 31 godinu postalo je prepoznatljiv stručni i naučni sadržaj sa međunarodnim priznanjem i vrijednostima. U početnoj fazi, savjetovanje je bilo zamišljeno kao sadržaj namijenjen za edukaciju i osposobljavanje arhivskih kadrova na području Tuzlanskog kantona. Međutim, kako se savjetovanje razvijalo iz godine u godinu, učešćem arhivista iz inozemstva, isto je poprimalo sve više međunarodni karakter i značaj.⁷

Vizija savjetovanja bila je da se kroz realizaciju različitih stručnih i naučnih formi i sadržaja unapređuju osnovne komponente arhivske struke u Bosni i Hercegovini i šire i u tome se uspjelo. Konceptija savjetovanja prepoznata je kroz dva vrijedna stručno-naučna i izdavačka sadržaja: jedan vezan za izdavanje časopisa *Arhivska praksa*, a drugi za nastavak kontinuiteta stručnog obrazovanja arhivskih zaposlenika, održavanjem savjetovanja "Arhivska praksa". Isti su bili usmjereni ka snaženju arhivske struke u svim njenim segmentima.⁸ Savjetovanjem „Arhivska praksa“ u proteklih 31 godinu otvorena su brojna krucijalna pitanja arhivske teorije i prakse⁹, i ne samo to, stavovi, zaključci, smjernice i sugestije djelovale su usmjeravajuće na tokove razvoja arhivske struke u Bosni i Hercegovini, ali i u zemljama okruženja.

Plasirana znanja na savjetovanju i prezentovana u časopisu *Arhivska praksa* bila su važna osnova stručne nadgradnje znanja arhivskih kadrova, kako onih u arhivima, strukovnim asocijacijama, tako i u registraturama. Ta nadgradnja traje punih 31 godinu, a svake godine bila je bogatija za neko stručno znanje i iskustvo.¹⁰

Begović, Zapisnik o toku 26. savjetovanja „Arhivska praksa 2013“, Tuzla, 26. i 27. septembar 2013. godine (Hotel Tuzla), *Arhivska praksa*, br. 17, Tuzla 2014, 514-518; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 27. Međunarodnog savjetovanja „Arhivska praksa 2014“, Tuzla, 25. i 26. septembar 2014. godine (Hotel „Tuzla“), *Arhivska praksa*, br. 18, Tuzla 2015, 569-573; Ešefa Begović, Međunarodno savjetovanje „Arhivska praksa 2015“, Tuzla, 1. i 2. oktobar 2015, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 45, Sarajevo 2015, 347-350; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 28. Međunarodnog savjetovanja „Arhivska praksa 2015“, Tuzla, 1. i 2. oktobar 2015. godine (Hotel „Tuzla“), *Arhivska praksa*, br. 19, Tuzla 2016, 601-608; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 29. Međunarodnog savjetovanja „Arhivska praksa 2016“, Tuzla, 29. i 30. septembar 2016. godine (Hotel „Tuzla“), *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 648-653; Ešefa Begović, 29. Međunarodno savjetovanje „Arhivska praksa 2016“, Tuzla, 29. i 30. septembar 2016. godine (Hotel Tuzla), *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 46, Sarajevo 2016, 253-256; Ešefa Begović, Zapisnik o toku 30. Međunarodnog savjetovanja „Arhivska praksa 2017“, Tuzla, 27. i 29. septembar 2017. godine (Hotel „Tuzla“), *Arhivska praksa*, br. 21, knjiga 2, Tuzla 2018, 217-226; Ešefa Begović, Izvještaj sa 30. Međunarodnog savjetovanja „Arhivska praksa 2017“, Tuzla, 27-29. septembar 2017. godine (Hotel Tuzla), *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 47, Sarajevo 2017, 357-360.

7 Izet Šabotić, Međunarodni značaj projekta „Arhivska praksa“, *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 165. (dalje: I. Šabotić, *Međunarodni značaj projekta*).

8 Izet Šabotić, Omer Zulić, *Arhivska praksa (1998-2017) – u povodu dvadeset godina publikovanja časopisa*, Tuzla 2017, 16. (dalje: I. Šabotić, O. Zulić, *Arhivska praksa (1998-2017)*).

9 Više o pitanjima i temama koje su bile predmetom rasprave na savjetovanjima „Arhivska praksa“ vidi: Selma Isić, Osvrt na stručno-tematsku zastupljenost na stranicama časopisa „Arhivska praksa“, *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 216-224. (dalje: S. Isić, *Osvrt na stručno-tematsku*).

10 Više vidi: Izet Šabotić, Projekat: „Arhivska praksa“ u funkciji edukacije arhivskih kadrova,

Zahvaljujući tim znanjima spašeno je i zbrinuto na hiljade metara dužnih arhivske građe. Na značaj ovog savjetovanja za razvoj arhivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini, ali i okruženju struka otvoreno podsjeća i ukazuje. Savjetovanje „Arhivska praksa“ je postalo čvrsta poveznica između arhiva i registratura, te arhivskih radnika i radnika u registraturama, kao i strukovnih asocijacija i arhiva kako u Bosni i Hercegovine, tako i šire.

Zajedničkim snagama i znanjem usvojenim na savjetovanjima rješavana su veoma složena pitanja sa kojima je bila opterećena arhivska struka u Bosni i Hercegovini. Podsticajem dobivenim kroz učešće u sadržajima ovog projekta, razvile su se i druge ideje i motivi za realizaciju brojnih stručnih sadržaja koji su danas predmetom moderne i postmoderne arhivistike. Postignuti rezultati putem savjetovanja „Arhivska praksa“ su dio jednog dobro osmišljenog stručnog sadržaja iza kojeg stoji relevantan broj stručnjaka iz Bosne i Hercegovine i dvadesetak drugih evropskih država. Svi su oni bili na zajedničkom zadatku unapređenja arhivske struke. Iza njih stoje na stotine realiziranih stručnih sadržaja, dio istih ugradili su u savjetovanje „Arhivska praksa“, za šta treba biti neizmjereno zahvalan, jer time su doprinijeli kontinuitetu ovog savjetovanja, koji je uticao na bolju educiranost arhivskog kadra i izvjesniju zaštitu arhivske građe, kao nezamjenjivog pisanog kulturnog naslijeđa. Savjetovanje „Arhivska praksa“, kao i druge stručne i naučne sadržaje, potrebno je dalje razvijati i nadograđivati u skladu sa zahtjevima i potrebama savremenih kretanja u arhivskoj struci. Samo tako, zacrtana vizija unapređenja arhivske struke može biti uspješna i može doprinijeti pozitivnim stremljenjima u arhivskoj struci i društvu u cjelini.¹¹

Prilog 1. Plakat 31. međunarodnog savjetovanja „Arhivska praksa 2018“.

Arhivska praksa, br. 15, Tuzla 2012, 101-118; Azem Kožar, Doprinos projekta „Arhivska praksa“ edukaciji arhivista u Bosni i Hercegovini i okruženju, *Atlanti*, br. 24, N. 2, Trst-Maribor 2014, 175-183.

¹¹ Više o doprinosu arhivista iz inozemstva na realizaciji projekta „Arhivska praksa“ vidi: I. Šabotić, *Međunarodni značaj projekta*, 166-184.

Savjetovanje “Arhivska praksa” odavno je postao poznat i priznat stručni i naučni sadržaj, ne samo u Bosni i Hercegovini, već i izvan njenih granica, a njegov doprinos razvoju i promovisanju arhivske struke i djelatnosti je izuzetno značajan. Zahvaljujući doprinosu arhivskih stručnjaka iz više europskih zemalja internacionalizirano je savjetovanje “Arhivska praksa”, što je posebno imalo utjecaja na razvoj arhivistike, ne samo u Bosni i Hercegovini, već i u zemljama okruženja. Međunarodni značaj i karakter savjetovanja “Arhivska praksa”, ogleda se kroz brojne segmente njegove ukupne realizacije i rezultata. Učešće i doprinos arhivskih stručnjaka iz inozemstva u savjetovanju “Arhivska praksa” bio je i ostao važan most saradnje i prožimanja znanja, kojima je unaprijeđivana arhivska struka i nauka. To je značajno doprinijelo afirmaciji i internacionalizaciji arhivske struke u Bosni i Hercegovini, što je bio jedan od važnih ciljeva savjetovanja “Arhivska praksa”.

Još jedan važan segment savjetovanja “Arhivska praksa” je i organizovanje ekskurzija, odnosno posjeta određenim lokalitetima, koji su imali svrhu promovisanja kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa grada Tuzle i njegove okoline. Organizatori savjetovanja, (Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i Arhiv Tuzlanskog kantona) su počev od 2005. godine, tj. od 18. savjetovanja “Arhivska praksa” počeli sa organizacijom stručnih ekskurzija, koje su organizovane na izuzetno profesionalnom nivou, uz prezentaciju kulturnog naslijeđa, za koju su bili zaduženi kustosi i kulturni zaposlenici, koji su učesnicima savjetovanja nastojali približiti i promovisati kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe Tuzlanskog kantona.¹²

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je savjetovanjem “Arhivska praksa” obilježio stručni i naučni aspekt arhivske djelatnosti i dalo nemjerljiv doprinos unapređenju arhivske teorije i prakse u zemlji. Posebno naglašenim međunarodnim karakterom savjetovanja, omogućeno je povezivanje i razmjena znanja i iskustava iz inozemstva, što se pokazalo posebno korisno za arhivsku struku.

“Tuzlanski arhivski dani”: novi projekat, novi izazovi, novi pogledi

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona od 2019. godine, pokrenulo je samostalno, novi projekat, odnosno međunarodnu konferenciju pod nazivom “Tuzlanski arhivski dani”. Zamisao organizatora Konferencije jeste da Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, u novim, promijenjenim okolostima, samostalno nastavi sa projektom koji ima za cilj razmjenu znanja i iskustava, edukaciju arhivista i arhivara, te saradnju sa arhivistima, informacijskim stručnjacima i historičarima, na domaćem, ali i međunarodnom planu. Prva međunarodna konferencija “Tuzlanski arhivski dani” održana je, uspješno, 27. i

¹² Više vidi: Željko Marković, Doprinos projekta „Arhivska praksa“ promociji kulturno-istorijskog nasleđa Tuzle i njene okoline, *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 276-290.

28. septembra 2019. godine, u Tuzli. Konferencija je okupila stručnjake iz oblasti arhivistike, historije i informaciono-komunikacijskih tehnologija iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije. Izloženo je 19 naučnih radova na temu: *Elektronski zapisi kao historijski izvori četvrte generacije – značaj, zaštita i korištenje*. Riječ je o veoma aktuelnoj temi, s obzirom na činjenicu da se arhivi, ali i registrature susreću sa sve većom produkcijom e-zapisa. Cilj konferencije bila je razmjena znanja i iskustava na vrlo aktuelnu i značajnu temu arhivske konferencije.

Na ovaj način Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona nastojalo je dati svoj doprinos uspostavljanju, uređenju i unapređenju sistema upravljanja e-zapisima u arhivima, ali i registraturama. Učesnici i izlagači na konferenciji bili su eminentni stručnjaci iz oblasti arhivistike, informacionih tehnologija i historije iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije i Slovenije. Prilagođavanje arhiva potrebama vremena, obilježenog novim tehnologijama, je proces i zato je najvažnije raditi na razvoju i razumijevanju novih tehnologija i njihovoj efikasnoj primjeni. Na ovaj način će se i digitalna građa kvalitetno zaštititi, ali i biti dostupna korisnicima, za korištenje. Za taj proces izuzetno su važni stručni i naučni skupovi, kao što je konferencija “Tuzlanski arhivski dani”.¹³ Pored ovog projekta, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona pokrenulo je novi stručni i naučni časopis pod nazivom *Arhivski pogledi*, a prvi broj časopisa bit će publikovan 2020. godine.

Prilog 2. Plakat Međunarodne konferencije
“Tuzlanski arhivski dani”.

13 Više o međunarodnoj konferenciji „Tuzlanski arhivski dani“ vidi: Jasmin Jajčević, Izvještaj sa Međunarodne konferencije „Tuzlanski arhivski dani“, Tuzla, 27. i 28. septembar 2019, godine, *@rhivi*, ICARUS Hrvatska, br. 7, Zagreb 2020; Jasmin Jajčević, Izvještaj sa Međunarodne konferencije „Tuzlanski arhivski dani“, Tuzla, 27. i 28. septembar 2019, godine, *Arhivski glasnik*, Informativni bilten Arhivističkog društva Srbije, br. 14, Beograd 2019, 30-32; Jasmin Jajčević, Izvještaj sa Međunarodne konferencije „Tuzlanski arhivski dani“, Tuzla, 27. i 28. septembar 2019, godine, *Glasnik Udruženja arhivskih radnika Republike Srpske*, god. XI, br. 11, Banja Luka 2019, 387-390; Miroslav Novak, Međunarodna konferenca „Tuzelski arhivski dani“, *Arhivi*, Glasilo Arhivskoga društva in arhivov Slovenije, Letnik 42, št. 2, Ljubljana 2019, 372-375.

Okrugli stolovi: tradicijski razvoj arhivske djelatnosti

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona redovno od 2007. do 2019. godine godišnje, organizuje okrugli sto na neku aktuelnu temu iz oblasti arhivske djelatnosti u povodu obilježavanja Dana arhiva i arhivske službe u Bosni i Hercegovini. Do sada je realizovano dvanaest okruglih stolova. U realizaciju istih, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je uključivalo predstavnike mnogobrojnih drugih institucija i asocijacija iz oblasti nauke i kulture, te brojne stručnjake za teme koje su obrađivane. Organizacija okruglih stolova sa interesantnim i za struku značajnim temama, je doprinijela razvoju i unapređenju arhivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini, ali i šire.

Prvi okrugli sto, na temu: *Dostupnost informacija: Zakonski okvir i stvarna praksa – ljudska i građanska prava*¹⁴, održan je 2007. godine. Na ovom okruglom stolu se pokušalo odgovoriti na neka bitna pitanja vezana za provođenje *Zakona o slobodi pristupa informacijama*, a u vezi sa tim i na ostvarivanje osnovnih ljudskih prava koja iz njega proizilaze. Ovaj zakon kao temelj izgradnje demokratskog društva u kojem je pravo javnosti na informacije definirano i kao vrhunsko načelo djelovanja vlasti na svim nivoima, još uvijek nije u dovoljnoj mjeri zaživio u našem društvu. Zakon predstavlja obavezu za funkcionere i pravo za građane, medije, nevladine i druge organizacije kojima je informacija potrebna.¹⁵

Jedan od zaključaka ovog okruglog stola bio je da građani nisu dovoljno upoznati o mogućnostima koje im pruža zakon i da ga još uvijek nedovoljno koriste, te da je potrebno pokrenuti širu kampanju na promoviranje i provođenje *Zakona o slobodi pristupa informacijama*. Također, mišljenje većine učesnika je da je Zakon veoma značajan s aspekta demokratizacije društva. Postavio je visoke standarde za uspostavljanje odgovorne i transparentne vlasti i po tome Bosnu i Hercegovinu svrstao u sami vrh modernih evropskih država. Na vlastima i građanima ostaje da odgovore na ove visoke standarde i da svako u svom domenu radi na promovisanju i provođenju zakona.

Okruglim stolom *Zaštita industrijskog naslijeđa*¹⁶, održanim 2008. godine, pokušalo se ukazati na stanje, značaj i perspektive arhivske građe o značaju industrijskog naslijeđa, te na koji način zaštititi i očuvati industrijsko naslijeđe na području Tuzlanskog kantona, a i šire. Industrijski kapaciteti su ostavili neizbrisiv pečat na privredni i sveukupni razvoj Tuzle, urbanizaciju, demografsku i socijalnu strukturu, te izrastanje Tuzle u kulturni, administrativni, univerzitetski, te urbani centar prepoznatljiv u Bosni i Hercegovini, ali i šire. Okruglim stolom se nastojalo

14 Više o okruglom stolu vidi: Ešefa Begović, Okrugli sto „Dostupnost informacija: Zakonski okvir i stvarna praksa – Ljudska i građanska prava“ (Tuzla, 4. 12. 2007. godine), *Arhivska praksa*, br. 11, Tuzla 2008, 435-436.

15 Vidjeti više: Izet Šabotić, Značaj i uloga arhiva u ostvarivanju ljudskih i građanskih prava, *Izlaganje sa stručnog skupa Dostupnost informacija: zakonski okvir i stvarna praksa*, „2. Zagrebački arhivski dan“, Zagrebačko arhivističko društvo, Zagreb 2006, 8-14.

16 Vidi: Omer Zulić, Izložba „Industrijsko naslijeđe - treba li nam?“ Okrugli sto „Zaštita industrijskog naslijeđa“, Tuzla, 11. 12. 2008. godine, *Arhivska praksa*, br. 12, Tuzla 2009, 519-520.

ukazati na značajnu kulturnu industrijsku baštinu, koja je dijelom devastirana, oštećena, te je bilo neophodno iste markerirati i zaštititi, probuditi svijest šire društvene zajednice, a zaštitu industrijske baštine staviti pod institucionalni okvir.

Tema okruglog stola održanog 2009. godine bila je *Fotografska građa – historiografska i umjetnička vrijednost*¹⁷, održanim u povodu obilježavanja 170 godina od pojave prve fotografije. Cilj okruglog stola jeste da se ovoj vrsti kulturnog naslijeđa pokloni posebna pažnja, te potrebu da se ista čuva u arhivima, odnosno na institucionalan način. Na okruglom stolu se govorilo o osnovnim vrijednostima fotografije, o fotografskoj zbirci u Arhivu Tuzlanskog kantona, o zaštiti fotografske građe u nastajanju i njenoj historiografskoj vrijednosti, kao i fizičkoj i tehničko-tehnološkoj zaštiti fotografije. Ovim okruglim stolom se nastojalo ukazati na značaj fotografije, potrebu i obavezu zaštite istih, historiografsku važnost fotografija, kao prvorazrednih historijskih izvora, a građanima i posjetiteljima okruglog stola su prenijete važne poruke i pouke o važnosti fotografske građe i potrebe njene zaštite.

*Naučno i stručno djelo Šabana Hodžića*¹⁸ naziv je okruglog stola, održanog 2010. godine, a koji je održan u čast Šabana Hodžića, koji je bio arhivski pionir u Arhivu Grada Tuzle, njegovim osnivanjem 1954. godine. Šaban Hodžić je jedan od entuzijasta, koji je svojim predanim radom, idejama i profesionalizmom, utemeljio rad arhiva na prostoru tuzlanskog bazena. Dao je nemjerljiv doprinos razvoju arhivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini. Njegovi rezultati, entuzijazam i profesionalnost bili su osnovni motivi i razlozi, da se putem realizacije okruglog stola podsjeti na ovog, od strane šire javnosti zaboravljenog, arhivskog, kulturnog i naučnog radnika. Na okruglom stolu predstavljeno je stvaralaštvo i doprinos Šabana Hodžića, na polju arhivistike, te njegov naučni opus, u velikom broju stručnih i izvornih naučnih radova.

Tematika kojom se okrugli sto (2011. godine) pod nazivom *Značaj i zaštita ličnih i porodičnih zbirki*¹⁹, bavio na pravi način je skrenula pažnju na važnost i značaj sakupljanja, zaštite i čuvanja privatne, lične arhivske građe, te pokazala značaj i korist od njene upotrebe pri izučavanju historije. Ista je ujedno i podstakla neke od učesnika skupa, da svoje lične zbirke pohrane u Arhiv, kao stručnoj ustanovi, na čuvanje ili barem započnu da formiraju svoju privatnu zbirku. Na taj se način željela poslati jasna poruka svim građanima da je samo institucionalnom zaštitom sudbina arhivske građe izvjesna. Sam okrugli sto je polučio odlične rezultate budući da se određeni broj građana tokom diskusije javio sa željom da svoju ličnu i porodičnu arhivu deponuju u Arhiv.²⁰

17 Više vidi: Omer Zulić, „Fotografska građa – historiografska i umjetnička vrijednost“. Izložba „Fotografijom protiv zaborava“, Tuzla, 20. 11. 2009. godine, *Arhivska praksa*, br. 13, Tuzla 2010, 494-495.

18 Omer Zulić, Okrugli sto „Naučno i stručno djelo Šabana Hodžića“, Tuzla, 15. decembar 2010. godine, *Arhivska praksa*, br. 14, Tuzla 2011, 533-534.

19 Adnan Tinjić, Okrugli sto „Zaštita i značaj ličnih i porodičnih zbirki“, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 41, Sarajevo 2011, 281-282.

20 Izet Šabotić, Omer Zulić, Izložbe u funkciji afirmacija arhivske djelatnosti (primjer Arhiva Tuzlanskog kantona), *Arhivistika-kultura-znanost: partnerstvo za razvoj*, Zbornik radova sa „4. Zagrebačkog dana“, Zagreb 2013, 12. (dalje: I. Šabotić, O. Zulić, *Izložbe u funkciji afirmacije arhivske djelatnosti*).

*Genealoška baština-sehara naše prošlosti*²¹, naziv je okruglog stola, održanog 2012. godine. Riječ je o značajnoj temi, posvećenoj genealoškoj baštini, kako sa aspekta arhivske struke (stanje genealoške građe, zaštita, preuzimanje, značaj za genealoška istraživanja), tako i pragmatične strane, za građane koji se bave istraživanjem i izradom rodoslova. Učesnici na okruglom stolu su naglasili značaj genealoške građe, kako za arhivsku struku, historijsku nauku, tako i građane koji se bave istraživanjem i pisanjem porodičnog stabla. U stručnom pogledu, okrugli sto je polučio značajne rezultate, jer se jedan od zaključaka odnosio na potrebu, aktivnijeg uključivanja arhiva u prioritarnom rješavanju pitanja preuzimanja matičnih knjiga i ostale arhivske građe matičnih službi, koje u dosadašnjem postojanju arhivske službe Bosne i Hercegovine, usljed pogrešne percepcije značaja istih, ali i određenih objektivnih razloga nisu bili prioritet za preuzimanje u arhive.

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i Arhiv Tuzlanskog kantona su prilikom organizacije okruglih stolova uključivali osim arhivista i eminentne stručnjake iz drugih oblasti. Taj multidisciplinarni pristup je davao željene rezultate kod definisanja i rješavanja nekog važnog pitanja. Jedno od takvih pitanja je i *Kulturno naslijeđe u funkciji turizma*.²² Na ovom okruglom stolu održanom 2013. godine, izlagači su bili eminentni kulturni i naučni radnici, iz nekoliko institucija koje baštine kulturno naslijeđe. Definišući kulturno naslijeđe i kulturni turizam, na okruglom stolu, izlagači su dali presjek stanja kulturnog naslijeđa, istakli manjkavosti pravne zaštite, kao i nedostatak dinamičnosti u radu ustanova kulture. Također je istaknut i negativan odnos društvene zajednice prema kulturnim institucijama, odnosno kulturnom naslijeđu, a što se reflektuje na funkcionalnost istih, ali i na mogućnost korištenja istih u turističke svrhe. Istaknuto je da su muzeji dugo vremena bili nosioci kulturnog turizma i konzervatori kulturnog naslijeđa, kao i da je nematerijalna baština Tuzlanskog kantona u turizmu s posebnim osvrtom na dovišta, vašare i izvornu muziku vrlo značajna u funkciji turističke ponude. Pored ovog kulturnog naslijeđa prezentovani su sakralni objekti užeg gradskog jezgra. Naglašen je značaj vjerskog turizma, kao odličnog načina promovisanja kulturnog naslijeđa graditeljskog tipa. Prezentovani su kulturno-stručni sadržaji Arhiva Tuzlanskog kantona, kojima se afirmiše kulturno naslijeđe, vrši njegova valorizacija, prezentacija, te potreba stavljanja navedenih sadržaja u turističku ponudu Tuzle.

*Prvi svjetski rat u historijskim izvorima*²³, tema je okruglog stola održanog 2014. godine, povodom obilježavanja stogodišnjice od početka Prvog svjetskog rata. Stoga su organizatori ovo pitanje na okruglom stolu posmatrali sa aspekta značaja

21 Omer Zulić, Saneta Adrović, Okrugli sto "Genealoška baština – sehara naše prošlosti", Tuzla, 11. 12. 2012. godine, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 42, Sarajevo 2012, 285-287.

22 Hatidža Fetahagić, Izvještaj sa okruglog stola „Kulturno naslijeđe u funkciji turizma“, Tuzla, 16. 12. 2013. godine, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 43, Sarajevo 2013, 370-373.

23 Hatidža Fetahagić, Okrugli sto "Prvi svjetski rat u historijskim izvorima", Tuzla, 17. 12. 2014. godine, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 44, Sarajevo 2014, 318-319.

historijskih izvora za njegovu rekonstrukciju i bolje razumijevanje. Potrebno je istaći da je 2014. godina bila godina evociranja uspomena na ovaj veliki historijski događaj, te da se u više navrata, uz pomoć arhivske građe i objektivnijeg sagledavanja „Velikog

Prilog 3. Plakat Okruglog stola "Prvi svjetski rat u historijskim izvorima".

bližoj ili daljoj prošlosti, te o prikupljanju i zaštiti istih. Okrugli sto polučio je značajne rezultate – značajan broj građana je u Arhiv Tuzlanskog kantona predao lične ili porodične arhivalije, te im na taj način osigurao odgovarajuću zaštitu. Građani koji su posjedovali neku vrstu memoarskih zapisa (dnevnik, hronika, zabilježki ili sjećanja na određene događaje) pozvani su da iste predaju Arhivu Tuzlanskog kantona. Na taj način memoarska građa se nastojala valorizirati i sačuvati od zaborava, te pomoći historičarima i istraživačima da upotpune sliku o određenim dešavanjima iz prošlosti.

Desetim, jubilarnim okruglim stolom održanim 2016. godine otvorene su važne teme iz arhivske teorije i prakse i tražila su se rješenja za određena otvorena pitanja. Tema okruglog stola bila je: *Arhivi i mediji u funkciji zaštite i afirmacije pokretnog kulturnog naslijeđa*.²⁵ Ciljevi okruglog stola su bili poboljšati i obogatiti

rata“, pokušalo ukazati na neke nove, po prvi puta istaknute historijske činjenice, vezane za brojne činjenice, poput: korištenja naprednog naoružanja koje je doprinijelo ogromnom stradanju stanovništva i uništavanju materijalnih i drugih dobara na brojnim frontovima gdje su se vodile teške borbe. Cilj je bio da se na okruglom stolu predstavi jedan broj važnih i nekorištenih historijskih izvora, kako bi se bolje razumjela najvažnija pitanja vezana za Prvi svjetski rat.

Okruglim stolom *Memoarska građa i usmena predaja - značaj za naučna istraživanja*²⁴, održanim 2015. godine, željela se skrenuti pažnja stručne, naučne i šire javnosti na značaj memoarske građe (hronike, autobiografskih izvora i usmene predaje) kao historijskih izvora bitnih za sagledavanje i istraživanje historijskih procesa u

24 Adnan Tinjić, Izvještaj sa okruglog stola „Memoarska građa i usmena predaja – značaj za naučna istraživanja“, Tuzla, 15. decembar 2015. godine, *Arhivska praksa*, br. 19, Tuzla 2016, 616-617.

25 Hatidža Fetahagić, Okrugli sto na temu "Arhivi i mediji u funkciji zaštite i afirmacije

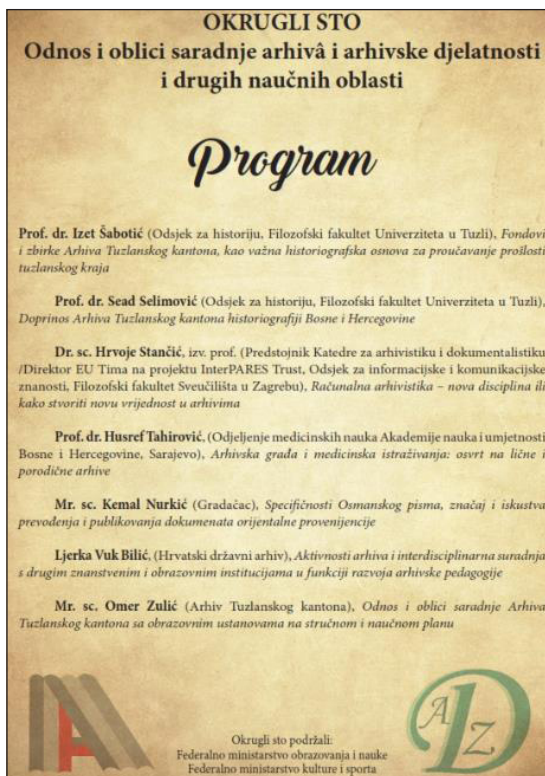
saradnju arhiva i medija, kao „čuvara“ i promotora kulturnog naslijeđa, jer su mediji bitni promotori i putem istih je moguće prezentirati važnost kulturnog naslijeđa i vidove zaštite široj društvenoj zajednici. Djelovanje arhiva je veoma važno za jednu državu i narod uopće, ali ponekad se čini da se toga nije svjesno, zato je neophodna obostrana saradnja arhiva i medija. Okrugli sto je polučio razmjenu znanja i iskustava i pružio priliku da se zajednički otkriju novi modeli promocije i afirmacije kulturnog naslijeđa, koje se čuva u arhivima, široj društvenoj zajednici putem medija. Izloženi radovi su pomogli da se sa aspekta različitih profesija i iskustava, sagledaju mogućnosti bolje zaštite kulturnog naslijeđa na terenu u sadejstvu medija i arhiva.

Jedanaestu godinu za redom (2017. godina) Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i Arhiv Tuzlanskog kantona Tuzla organizovali su okrugli sto, gdje je težište analize i razmatranja stavljeno na odnos i oblike saradnje arhiva i arhivske djelatnosti i drugih naučnih oblasti. Osnovni cilj okruglog stola bio je poboljšati i obogatiti saradnju arhiva i naučnih institucija. S tim u vezi je održan okrugli sto pod nazivom *Odnos i oblici saradnje arhiva i arhivske djelatnosti i drugih naučnih oblasti*.²⁶ Izlaganja na okruglom stolu su predstavila odnos arhivistike i drugih naučnih disciplina. Na našim prostorima, arhivistika se još uvijek ne posmatra dovoljno kao zasebna naučna disciplina, što ona jest već

odavno u razvijenim zemljama. Arhivska djelatnost je također još uvijek u ulozi „sluge“ drugim naučnim disciplinama, dok se u svijetu taj odnos znatno promijenio i arhivistika ima partnersku ulogu sa drugim naukama. Interesantno je bilo saznati

pokretnog kulturnog naslijeđa“, Tuzla, 15. 12. 2016. godine, *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 654-656.

26 Hadžija Hadžiabdić, Izvještaj u povodu obilježavanja 70 godina Arhiva i Arhivske službe u Bosni i Hercegovini, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 47, Sarajevo 2017, 374-375; Jasmin Jajčević, Izvještaj sa okruglog stola „Odnos i oblici saradnje arhiva i arhivske djelatnosti i drugih naučnih oblasti“, Tuzla, 15. 12. 2017. godine, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 47, Sarajevo 2017, 376-378.

Prilog 4. Program Okruglog stola “Odnos i oblici saradnje arhiva i arhivske djelatnosti i drugih naučnih oblasti”.

u kojoj mjeri se arhivska građa, koju arhivi čuvaju, obrađuju i daju na korištenje zainteresovanim licima, koristi u razne naučne svrhe, kao što su pisanje historijskih publikacija i članaka, istraživanja historije jezika, u svrhu istraživačkog novinarstva i za potrebe drugih naučnih disciplina. Zanimljiv je bio i prikaz pedagoške arhivistike i saradnje Hrvatskog državnog arhiva sa svim nivoima obrazovanja i građanstvom. Posebno su interesantna bila iskustva prevodilaca sa staroosmanskog jezika, čime se približava istraživačima, naučnim radnicima važno arhivsko gradivo pisano na staroosmanskome jeziku, a tiče se krajeva i događanja za vrijeme osmanske uprave u Bosni i Hercegovini. Jedno važno iskustvo je predstavljeno i u radu koji govori o vezama između arhiva i ličnih i porodičnih zbirki, te informacijskih znanosti u otkrivanju medicinske historije i ljekara. Izlagači su se u svojim radovima osvrnuli na odnos arhivistike i drugih naučnih disciplina, te naglasili potrebu veće povezanosti između različitih naučnih oblasti, jer nema valjanih istraživanja bez činjenica koje su pohranjene u arhivima.

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i Institut za društvena i religijska istraživanja Tuzla su 2019. godine održali okrugli sto, sa međunarodnim učešćem, pod nazivom *Arhivska građa vjerskih zajednica: stanje, značaj i zaštita*.²⁷

Prilog 5. Učesnici Okruglog stola "Arhivska građa vjerskih zajednica: stanje, značaj i zaštita".

Cilj okruglog stola bila je afirmacija i popularizacija arhivske građe vjerskih zajednica, kao historijskih izvora i kulturnog naslijeđa, razmjena znanja i iskustava na polju zaštite, prezentovanja i korištenja, odnosno otvaranja vjerskih zajednica prema stručnoj, naučnoj, kulturnoj i široj javnosti. Arhivska građa vjerskih zajednica

²⁷ Uoči samog otvaranja okruglog stola upriličeno je potpisivanje sporazuma o naučnoj i kulturnoj saradnji između Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i Instituta za društvena i religijska istraživanja Tuzla. Ovim sporazumom obje strane su bile saglasne da zajednički rade na unapređenju, afirmaciji i prezentaciji naučnih i kulturnih vrijednosti kroz realizaciju zajedničkih projekata. Vidi: Jasmin Jajčević, Izvještaj sa okruglog stola "Arhivska građa vjerskih zajednica: stanje, značaj i zaštita, Tuzla, 30. mart 2019. godine, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 48, Sarajevo 2018, 223-227.

je veoma važna i zanimljiva jer ne sadrži samo matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih, već i raznu dokumentaciju koja govori o radu vjerskih zajednica koja se može koristiti u razne naučne svrhe, kao što su pisanje historijskih publikacija i članaka, istraživanja porijekla porodica, izrade porodičnih stabala, izučavanje historije maternjeg jezika, u svrhu istraživačkog novinarstva i za potrebe drugih naučnih disciplina. Arhivsku građu vjerskih institucija trebalo bi pravilno arhivistički obraditi, zaštititi od propadanja, liječiti (restaurirati), jer se radi o veoma starim primjercima koji su pretrpjeli dosta oštećenja ili su bili i neuslovno čuvani. Učesnici okrugog stola imali su priliku čuti i iskustva kolega u Hrvatskoj na ovu vrlo značajnu temu.

Okruglim stolovima, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona nastavilo je sa tradicijom davanja doprinosa razvoju arhivske službe u Bosni i Hercegovini, što su osnovni statutarni ciljevi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona.

Učešće na domaćim i međunarodnim skupovima: sveukupni značaj

Članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona su aktivno učestvovali na savjetovanjima arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, koja su se održavala svake godine sa stručnim priložima, gdje su razmijenjena iskustva i znanja sa drugim kolegama iz zemlje i inozemstva. Članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona aktivno su sudjelovali u radu Organizacionog odbora za pripremu i održavanje Savjetovanja arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, kongresa, okruglih stolova u povodu obilježavanja značajnih godišnjica u oblasti arhivske struke i djelatnosti.

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je aktivno učestvovalo i u organizaciji, naučnih konferencija i okruglih stolova sa Univerzitetom u Tuzli (Odsjek za historiju) i Društvom historičara Tuzlanskog kantona, zatim sa Centrom za istraživanje moderne i savremene historije Tuzla, te Institutom za društvena i religijska istraživanja Tuzla i drugim

Prilog 6. Program Naučne konferencije
"Znamenite ličnosti u historiji
Bosne i Hercegovine".

organizacijama. Društvo je učestvovalo u realizaciji nekoliko skupova, kao što su: *Znamenite ličnosti u historiji Bosne i Hercegovine*²⁸, *Pedagoški i naučni rad prof. dr. Azema Kožara*²⁹, *Historijski značaj prijema Bosne i Hercegovine u članstvo UN*³⁰ i dr.

Na planu međunarodne saradnje učinjeni su dodatni pomaci. Najviše saradnje kroz učešće na naučnim skupovima (seminari, savjetovanja, okrugli stolovi i sl) ostvareno je sa arhivima Republike Slovenije, Republike Hrvatske, Republike Srbije i Vojvodine. Predstavnici Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona učestvovali su na istima sa odgovarajućim stručnim radovima. Ostvareno je prisustvo na svjetskom kongresu arhivista u Beču i Kuala Lumpuru, na 74. njemačkom arhivskom danu, Međunarodnom arhivskom danu u Mariboru, jubilarnom Savjetovanju arhivskih radnika Mađarske održanom u Veszprému, Drugom kongresu Hrvatskih arhivista održanom u Dubrovniku, savjetovanjima i konferencijama u Trstu, Zagrebu, Osijeku, Zadru, Radencima, Subotici, Tari, zatim na skupovima ICARUS-a i dr.

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona bio je jedan od domaćina Međunarodnom okruglom stolu održanog 2016. godine na temu "Arhivi i tržište", koji je organizovan u saradnji sa Arhivističkim udruženjem Bosne i Hercegovine, Arhivskim društvom Slovenije, Hrvatskim arhivističkim društvom i Društvom arhivskih radnika Vojvodine.³¹ Bio je

Prilog 7. Plakat Međunarodnog žokruglog stola "Arhivi i tržište".
Domaćini: Društvo arhivskih zaposlenika TK i Arhiv TK.

28 Jasmin Jajčević, Izvještaj sa Međunarodne naučne konferencije "Znamenite ličnosti u historiji Bosne i Hercegovine, Tuzla, 16-17. novembar 2017. godine, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 47, Sarajevo 2017, 366-370; Jasmin Jajčević, Izvještaj sa Međunarodne naučne konferencije "Znamenite ličnosti u historiji Bosne i Hercegovine, Tuzla, 16-17. novembar 2017. godine, *Historijski pogledi*, god. I, br. 1, Tuzla 2018, 341-345.

29 Vidi: Salkan Uzićanin, Zenita Fazlić, Naučni skup "Pedagoški i naučni rad prof. dr. Azema Kožara", Motel "Rudar", Tuzla, 19. 11. 2011. godine, *Arhivska praksa*, br. 15, Tuzla 2012, 659-664.

30 Jasmin Jajčević, Izvještaj sa okruglog stola "Historijski značaj prijema Republike Bosne i Hercegovine u članstvo Organizacije Ujedinjenih nacija – 26. godina poslije, Tuzla, 22. maj 2018. godine, *Arhivska praksa*, br. 21, knjiga 2, Tuzla 2018, 227-229; Adnan Tinjić, Izvještaj sa okruglog stola "Historijski značaj prijema Republike Bosne i Hercegovine u članstvo Organizacije Ujedinjenih nacija – 26. godina poslije, Tuzla, 22. maj 2018. godine, *Historijski pogledi*, god. I, br. 1, Tuzla 2018, 349-351.

31 Vidi više: Selma Isić, Izvještaj sa Međunarodne konferencije „Arhivi i tržište“, 11. i 12.

ovo drugi po redu međunarodni okrugli sto koji se održao u Bosni i Hercegovini.³² Okrugli sto održan je s ciljem da se razmjenom saznanja i iskustava postave smjernice daljeg razvoja arhivske djelatnosti, te da zajedničkim snagama da doprinos napredovanju i usavršavanju arhivske struke. U radu okruglog stola učestvovalo je oko 60 stručnih arhivskih radnika među kojima su bili predstavnici arhivskih ustanova, arhivisti, predstavnici arhivske struke izvan arhiva, stručnjaci iz lokalnih organa vlasti, stručni i naučni radnici iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Hrvatske i Vojvodine. Razmjena vlastitih stručnih iskustava i znanja na planu odnosa arhiva i tržišta potaknula je mnoga razmišljanja u pravcu pronalaženja najboljeg rješenja za održivost arhiva u savremenom društvu. Svi učesnici su se složili s tim da je okrugli sto predstavljao samo još jednu kariku na putu ka pronalasku adekvatnog rješenja za arhive.

Kulturno-obrazovna djelatnost

Značajan doprinos razvoju arhivske djelatnosti, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, je dalo kroz organizovanje i realizaciju raznih kulturnih i obrazovnih sadržaja, samostalno ili u organizaciji sa drugim ustanovama i strukovnim asocijacijama.

Jedan takav vid kulturno-obrazovne djelatnosti su izrade i postavke izložbi, kako domaćih, tako i međunarodnih. Najstariji, najjednostavniji i najefikasniji način predstavljanja arhivske građe, te popularizacije arhivske djelatnosti jesu arhivske izložbe. Izložbe arhivske građe (dokumenti, fotografije, skice, crteži, razglednice, plakati, itd), kao jedan od načina prezentacije arhivske građe, direktno doprinose popularizaciji arhivske djelatnosti i uspostavljanju prisnije obostrane saradnje između arhivskih i drugih asocijacija, arhiva i šire društvene zajednice. Izložbe zahtijevaju timski rad, što je veoma značajno, ne samo za pripremu i realizaciju već i za ukupan efekat izložbe, koji se u krajnjem svodi na isticanje značaja arhivske djelatnosti. Izložbe su značajne za unapređenja rada arhiva i strukovnih asocijacija i arhivske djelatnosti. Izložbe arhivskih dokumenata jedan su od značajnijih vidova popularisanja arhivske djelatnosti i kulturno-obrazovnog djelovanja arhivskih ustanova. Izložbe su najzastupljeniji i najmasovniji način prezentacije kulturnog naslijeđa i otvaranja

maj 2016. godine, Jezero Modrac-Lukavac, *Arhivska praksa*, br. 19, Tuzla 2016, 621-624; Selma Isić, Izvještaj sa Međunarodne konferencije „Arhivi i tržište“, 11. i 12. maj 2016. godine, Jezero Modrac-Lukavac, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 46, Sarajevo 2016, 247-250; Duška Rebić, „Održan međunarodni okrugli sto arhivista Bosne i Hercegovine, Slovenije, Hrvatske i Vojvodine“, *Glas TK*, br. 42, God. III, Tuzla, petak, 20. maja 2016, 12.

32 Prvi međunarodni okrugli sto u Bosni i Hercegovini održan je 2013. godine u Bihaću. Saradnja na organizaciji okruglog stola arhivista započela je 2008. godine potpisivanjem Deklaracije o saradnji i organizovanjem Prvog okruglog stola arhivista Hrvatske i Slovenije u Tuheljskim toplicama. Godine 2011. konferenciji su se priključili arhivisti iz Bosne i Hercegovine, a 2013. i arhivisti iz Vojvodine (Srbija).

arhiva prema javnosti. Interesovanje za arhivsku građu, kod šire društvene zajednice, bilo je dobrim dijelom povod za otvaranje prvih izložbi arhivskih dokumenata.³³

Izložbena aktivnost je od početnih kratkotrajnih, periodičnih, opštih i nepokretnih izložbi, prerasla u intenzivnu kulturno-izložbenu aktivnost, gdje osim već navedenih dominiraju tematske, pedagoške, trajno aktivne, odnosno stalne postavke izložbi, zatim pokretne izložbe, koje izlaze van okvira ne samo lokalne zajednice, nego i države. Izložbena aktivnost se od početnih tema izložbi koje su se odnosile na određene političke i historijske događaje, te istaknute ličnosti, vremenom orijentišu na konkretnije sadržaje koji se tematski odnose na konkretnija pitanja prezentacije arhivske građe, poput planskog predstavljanja fotografske građe, razglednica, memoranduma, plakata, kao i teme koje se odnose na zaštitu industrijskog kulturnog naslijeđa, rodoslovlje, itd.³⁴

Prilog 8. Plakat Izložbe

“Školstvo u tuzlanskom kraju –
od osmanskog do socijalističkog perioda”.

kompleksnije za razumijevanje i praćenje istih, dok prezentacija izložbi vezanih za određeno pitanje, koje je aktuelno u datom trenutku može pobuditi veću pažnju i interes građana. U tom smislu je značajna idejnost i kreativnost u odabiru prave teme u pravo vrijeme. Ovakve, tematske izložbe jedan su od najznačajnijih i najvrednijih oblika i djelovanja kulturno-izložbene aktivnosti.³⁵

Rad Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, kako samostalno, tako i u saradnji sa drugim institucijama i asocijacijama dosegao je velike razmjene,

33 Omer Zulić, Uticaj kulturno-obrazovnih sadržaja na otvorenost i afirmaciju arhiva u društvu (iskustva Arhiva Tuzlanskog kantona), *Atlanti*, br. 26, N. 2, Trst-Maribor 2016, 279-281. (dalje: O. Zulić, *Uticaj kulturno-obrazovnih sadržaja*). Saneta Adrović, Arhivske izložbe kao oblik unapređenja međuarhivske i međunarodne saradnje (Iskustva Arhiva Tuzlanskog kantona), *Arhivska praksa*, br. 19, Tuzla 2016, 391-392. (dalje: S. Adrović, *Arhivske izložbe*). Vidi i: Bernard Stulli, *Kulturno-prosvjetna djelatnost arhiva*, Priručnik iz arhivistike, Zagreb 1977, 259-268; Radmila Lekić, *Kulturno-prosvjetna djelatnost arhiva*, *Arhivist*, br. 1-2, Beograd 1984, 213-214.

34 Izet Šabotić, Omer Zulić, Izložbe u funkciji afirmacije arhivske djelatnosti (primjer Arhiva Tuzlanskog kantona), *Arhivistika-kultura-znanost: partnerstvo za razvoj*, Zbornik radova, „4. Zagrebački arhivski dan“, Zagreb 2013, 9-13. (dalje: I. Šabotić, O. Zulić, *Izložbe u funkciji afirmacije*).

35 I. Šabotić, O. Zulić, *Izložbe u funkciji afirmacije*, 13-16; O. Zulić, *Uticaj kulturno-obrazovnih sadržaja*, 281-284.

jer se iste koriste za animiranje kulturne javnosti da shvati značaj arhivske građe i arhivske struke. Međutim, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je otišlo korak dalje, pa su izložbe na kojima su radili postale pogodan vid domaće i međunarodne saradnje Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona sa institucijama kulture, kako u Tuzlanskom kantonu, tako i u Bosni i Hercegovini, a i šire.

U svom dugogodišnjem radu Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je u saradnji sa ustanovama Tuzlanskog kantona i Bosne i Hercegovine uradilo, postavilo i realiziralo nekoliko desetina izložbi koje su bile postavljene kako u Tuzlanskom kantonu, tako i u Bosni i Hercegovini i šire. Izložbe su rađene u sklopu obilježavanja značajnih godišnjica, otvaranja savjetovanja itd. Takve izložbe su: “Srebrenica- da se ne zaboravi”, “Izložba dokumenata i fotografija o Tuzli Kapija 25. 5. 1995–činjenice”, “Tuzlanastarim fotografijama–Otrgnuto od zaborava”, “Prvisvjetski rat u dokumentima i fotografijama Arhiva Tuzlanskog kantona”, “Orijentalna zbirka Arhiva Tuzlanskog kantona”, “Graditeljski simboli Tuzle”, “Bosna i Hercegovina u Drugom svjetskom ratu kroz historijske izvore Arhiva Tuzlanskog kantona”, “Nuraga Softić – Put umjetnika”, “Trideset godina savjetovanja “Arhivska praksa” 1984-2017”, “Školstvo u tuzlanskom kraju od osmanskog do socijalističkog perioda” i dr.³⁶

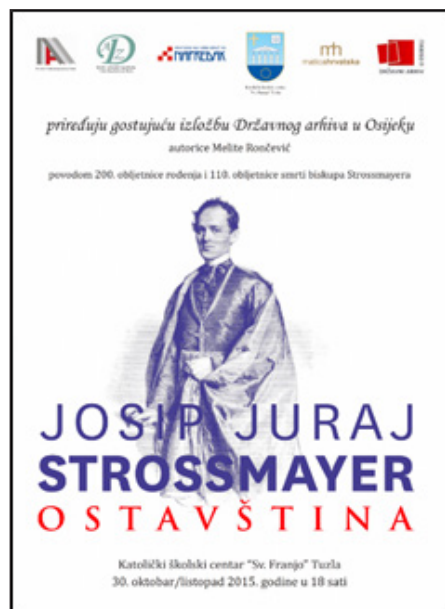
Značajan aspekt planskog djelovanja ogleda se u činjenici i potrebi kulturnog djelovanja na globalnom planu, shvatajući kulturu kao dio evropskih i svjetskih kulturnih kretanja. U tom smislu, početne izložbe, koje su bile realizovane samo na lokalnom nivou, vremenom prerastaju u kulturno-izložbene aktivnosti i prezentaciju kulturnog blaga na širem regionalnom planu.

Realizacija zajedničkih izložbi sa drugim arhivima ili ustanovama kulture i asocijacijama predstavlja dodatnu formu djelovanja na planu kulturnog naslijeđa i kulture u širem smislu. Društvo arhivskih zaposlenika je realizovao zajedničke izložbe sa drugim arhivima, muzejima, bibliotekama, ali i stručnim i drugim asocijacijama i udruženjima iz oblasti kulture i kulturnog naslijeđa. Značajno je napomenuti da su svi kulturno-obrazovni sadržaji Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona realizirani u saradnji sa Arhivom Tuzlanskog kantona.

Tako, pored domaćih izložbi, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je organizovalo i promovisalo značajan broj izložbi iz drugih arhiva i

36 Spisak Izložbi koje je Društvo arhivskih zaposlenika uradilo u saradnji sa Arhivom Tuzlanskog kantona vidi: S. Adrović, *Arhivske izložbe*, 398-403. Više o nekim izložbama vidi: Omer Zulić, „Fotografijom protiv zaborava“. Promocija publikacije „Salih Safvet Bašić – jedan osmanski intelektualac u Bosni i Hercegovini“, Tuzla, 1. 7. 2009. godine, *Arhivska praksa*, br. 12, Tuzla 2009, 527-528; Omer Zulić, Izložba „Industrijsko naslijeđe - treba li nam?“ Okrugli sto „Zaštita industrijskog naslijeđa“, Tuzla, 11. 12. 2008. godine, *Arhivska praksa*, br. 12, Tuzla 2009, 519-520; Omer Zulić, „Fotografska građa – historiografska i umjetnička vrijednost“. Izložba „Fotografijom protiv zaborava“, Tuzla, 20. 11. 2009. godine, *Arhivska praksa*, br. 13, Tuzla 2010, 494-495; Saneta Adrović, Izložba „Nuraga Softić – Put umjetnika“, Tuzla, 15. 02. 2011. godine, *Arhivska praksa*, br. 14, Tuzla 2011, 535-537. Vidi i: Mirjana Marinković-Lepić, Izložbena djelatnost arhiva u Bosni i Hercegovini na web stranicama, *Arhivska praksa*, br. 21, knjiga 1, Tuzla 2018, 381-400.

ustanova kulture, kako iz Bosne i Hercegovine, tako i iz Srbije, Hrvatske, Crne Gore, Slovenije, Mađarske i Austrije. Neke od izložbi su: “Projekti (skice i planovi) sakralnih objekata u fondovima Arhiva Bosne i Hercegovine 1878-1918” (Arhiv Bosne i Hercegovine), “Ka obnovi potisnutog identiteta – Slovenci u Bosni i Hercegovini

Prilog 9. Plakat gostujuće Izložbe
Državnog arhiva u Osijeku
“Josip Juraj Strossmayer - Ostavština”.

popularizaciji arhivske djelatnosti, uspostavljaju prisnije saradnje između arhivskih udruženja, arhiva i šire društvene zajednice; uspostavljanju međustrukovne, međuarhivske i međunarodne saradnje.

Još jedan vid kulturno-obrazovne djelatnosti Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je obilježavanja značajnih datuma (državnih, historijskih i arhivskih). U tom smislu, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona aktivno je učestvovalo u obilježavanju *Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine*, *Međunarodnog priznanja Bosne i Hercegovine*, *Dana osnivanja Arhiva Tuzlanskog kantona Tuzla*, *Međunarodnog dana arhiva*³⁹, *Međunarodnog dana zaštite kulturnog naslijeđa*, *Dana državnosti Bosne i Hercegovine* i *Dana arhivske službe Bosne i Hercegovine*.⁴⁰

37 Duška Rebić, “U Arhivu Tuzlanskog kantona otvorena izložba “Ostavine” Državnog arhiva iz Zagreba”, *BH Glas*, br. 147, god. V, Tuzla, petak, 27. maj 2016, 23.

38 Više vidi: S. Adrović, *Arhivske izložbe*, 398-403.

39 Duška Rebić, “Međunarodni dan arhiva 9. juna u Tuzli obilježen uz poruku „Bez Arhiva izgubit ćemo pamćenje“”, *BH Glas*, god. V, br. 148, Tuzla, petak, 17. 6. 2016, 20; Duška Rebić, “Međunarodni dan arhiva u Arhivu TK-a”, *Oslobođenje*, god. LXXII, br. 24.981, Sarajevo, subota, 11. juni 2016, 19.

40 O. Zulić, *Uticaj kulturno-obrazovnih sadržaja*, 284-285.

U okviru obilježavanja značajnih datuma i godišnjica, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je ostvarilo saradnju sa školama i fakultetima, likovnim umjetnicima.⁴¹

Prilog 10. Plakati obilježavanja Međunarodnog dana arhiva i Dana nezavisnosti Bosne i Hercegovine.

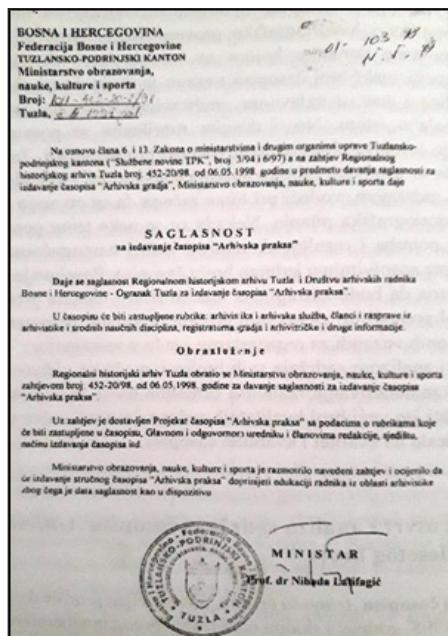
Izdavačka djelatnost: publikovanje i promocije

Izdavačka djelatnost je također jedna o primarnih djelatnosti Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona. Od samog početka bila je pravilno usmjerena kao vid saradnje Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona sa drugim naučnim i kulturnim institucijama, asocijacijama, a samim tim bila je i pokretač domaće, ali i međunarodne saradnje. Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, zajedno sa Arhivom Tuzlanskog kantona, bilo je izdavač časopisa *Arhivska praksa* i brojnih drugih arhivističkih i historijskih publikacija.

Časopis *Arhivska praksa* je časopis koji je izrastao kao važan dio stručnog sadržaja iz istoimenog projekta Savjetovanja "Arhivska praksa". Časopis je publikovan u kontinuitetu, kao godišnjak punih 21 godinu. Iz godine u godinu, časopis je rastao kvantitativno, ali i kvalitativno u stručnom i naučnom pogledu. Kroz brojeve časopisa *Arhivska praksa*, otvarana su i problematizirana najvažnija pitanja arhivske

41 Više vidi: Alma Hasukić, Jasmin Jajčević, Značaj obrazovne djelatnosti arhiva u funkciji popularizacije arhivske djelatnosti (Iskustva Arhiva Tuzlanskog kantona), *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, br. 46, Sarajevo 2016, 84-90; Hatidža Fetahagić, Efekti saradnje Arhiva Tuzlanskog kantona sa obrazovnim ustanovama, *Arhivska praksa*, br. 12, Tuzla 2009, 322-330; Izet Šabotić, Obrazovna djelatnost Arhiva Tuzlanskog kantona: uspješni mostovi saradnje arhiva i obrazovnih ustanova, *Atlanti*, br. 23, N. 2, Trst-Maribor 2013, 141-151. i dr.

teorije i prakse, a značajno mjesto u tome imaju i radovi koji su objavljivani od strane članova Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona. Jasno uspostavljena struktura u časopisu davala je mogućnost tretiranja i obrade mnogih aktualnih pitanja

Prilog 11. Saglasnost za izdavanje časopisa "Arhivska praksa".

koja je ostala pod ovim imenom do 2018. godine tj. do br. 21, kada je promjenjen naziv u *Članci i građa*.⁴³

U strukturalnom pogledu, osnovu časopisa činili su radovi stručno arhivističke provenijencije, što je i razumljivo, opravdano i prihvatljivo, jer se radi o stručnom časopisu posvećenom razmatranju pragmatičnih arhivističkih problema i pitanja. Prateći aktualne trendove u svijetu arhivistike i njenih dostignuća, u okviru časopisa su redovno preuzimani radovi iz drugih časopisa, koji su se bavili aktualnim i zanimljivim temama. Dodatnu stručnu i naučnu dimenziju u časopisu davale su redovno prezentovane najnovije stručne i naučne publikacije, štampane u izdanjima arhiva, arhivističkih asocijacija i srodnih ustanova i udruženja u Bosni i Hercegovini i zemljama u okruženju. Također, sastavni dio časopisa činili su i izvještaji, u kojima su predočene najnovije aktivnosti i aktuelnosti u radu arhiva, te arhivističkih udruženja. Osim pomenutih, u časopisu su bile zastupljene i teme iz oblasti historiografije, koje

klasične, ali i postmoderne arhivske teorije i prakse. Zahvaljujući takvom pristupu, na stranicama časopisima svoje mjesto su našla brojna, može se reći najvažnija pitanja, poput: zaštite arhivske građe u periodu tranzicije, vrednovanje registraturne i arhivske građe, zaštita i preuzimanje ratne produkcije arhivske građe, arhivski propisi, kadrovska problematika, uslovi smještaja, arhivska oprema i mnoga druga važna pitanja. Naravno, u značajnoj mjeri, a zahvaljujući saradnji sa kolegama iz inozemstva otvarana su i pitanja vezana za uspostavljanje sistema upravljanja zapisima na novim nosiocima informacija, kako u registraturama, tako i u arhivima.⁴²

Struktura časopisa *Arhivska praksa* od prvog do sedmog broja imala je rubrike: *Arhivistika i arhivska služba*, *Iz drugih časopisa*, *Prikazi i ocjene* i *Izvještaji*, a od osmog broja uvedena je i rubrika *Građa*,

42 I. Šabotić, O. Zulić, *Arhivska praksa (1998-2017)*, 5, 13-17. Vidi i: Izet Šabotić, *Deset godina časopisa „Arhivska praksa“ (1998-2007)*, Tuzla 2007; Izet Šabotić, *Časopis Arhivska praksa (1998-2012) – doprinos razvoju arhivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini (u povodu petnaest godina izlaženja)*, Tuzla 2012.

43 Vidi više: I. Šabotić, O. Zulić, *Arhivska praksa (1998-2017)*, 18-94; S. Isić, *Osvrt na stručno-tematsku*, 212-214.

prevashodno tretiraju istraživanja i izučavanja historijskih procesa, događaja, ljudi i pojava iz historije Tuzle i njene okoline.⁴⁴

Kroz časopis *Arhivska praksa* uključen je impozantan broj stručnjaka različitih profila (arhivisti, historičari, bibliotekari, politolozi, žurnalisti, informatičari i dr). Pored autora iz Bosne i Hercegovine, u časopisu *Arhivska praksa* zastupljeni su mnogobrojni sadržaji arhivista i stručnjaka drugih profila iz 17 zemalja Europe i svijeta. U proteklih 21 godinu ukupno je objavljeno 965 članaka, od čega stručno-naučnih članaka 705, prikaza 131, izvještaja 122 i ostalih radova sedam. Radovi su objavljeni na ukupno 9.556 stranica. Po strukturi najviše je radova iz Bosne i Hercegovine, ukupno 586, zatim Slovenije 121, Hrvatske 106, Srbije 93, Crne Gore 17, Austrije 10, Makedonije 9, Kosova 7, Mađarske 3, Italije 3, Albanije 2, Rumunije 2, Slovačke 2, Rusije 1, Bjelorusije 1, Turske 1 i Ukrajine 1.⁴⁵

Prilog 12. Naslovnice prvog (1998) i dvadesetprvog broja (2018) časopisa "Arhivska praksa".

Časopis *Arhivska praksa* je zahvaljujući bogatom sadržaju i jasnoj koncepciji dao je značajan doprinos razmjeni znanja, te edukaciji i stručnom osposobljavanju arhivskih kadrova u registraturama i arhivima. Na taj način su znanja i iskustva doprinijela kvalitetnoj uspostavi sistema upravljanja zapisima u registraturama i arhivima u svim njenim segmentima, te boljoj i izvjesnijoj zaštiti. Časopis

44 Više o doprinosu časopisa „Arhivska praksa“ istraživanju lokalne historije Tuzle i njene okoline vidi: Sead Selimović, Doprinos časopisa „Arhivska praksa“ istraživanju lokalne historije Tuzle i njene okoline, *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 256-275.

45 Prema presjeku sa dvadesetim brojem časopisa „Arhivska praksa“ broj objavljenih članaka iznosio je 904, od čega stručnih članaka 658, prikaza 122, izvještaja 117, i ostalih radova sedam. Radovi su objavljeni na ukupno 8.767 stranica. Po strukturi najviše je radova iz Bosne i Hercegovine, ukupno 552, zatim Slovenije 116, Hrvatske 99, Srbije 80, Crne Gore 16, Austrije 10, Makedonije 8, Kosova 7, Mađarske 3, Italije 3, Albanije 2, Rumunije 2, Slovačke 2, Rusije 1, Bjelorusije 1, Turske 1 i Ukrajine 1. Vidi: I. Šabotić, O. Zulić, *Arhivska praksa (1998-2017)*, 6. 95-96.

Arhivska praksa je bio važna poveznica znanja između arhivskih zaposlenika u registraturama, sa znanjima u arhivima, ali i poveznica između arhivskih znanja bosanskohercegovačkih arhivista sa znanjima arhivista razvijenog svijeta.

Članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona ne samo da su pisali i objavljivali radove u časopisu nego su aktivno učestvovali u njegovoj pripremi za publikovanje kao članovi redakcije, uređivači, lektori, korektori itd, te samim tim uveliko doprinijeli da se časopis *Arhivska praksa* održi i izlazi kontinuirano.

Časopis *Arhivska praksa* je vremenom, stručno i naučno osnažen brojnim arhivskim i historiografskim znanjima, te je postao referentan i prepoznatljiv u stručnim i naučnim arhivskim krugovima, ne samo u Bosni i Hercegovini već i zemljama okruženja. Isti predstavlja referentno štivo na univerzitetima u Bosni i Hercegovini i zemljama bližeg i šireg okruženja, a zahvaljujući tim referensama uvršten je i u međunarodne naučne baze.⁴⁶

Pored časopisa *Arhivska praksa*, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona učestvovalo je i objavljivanju i drugih značajnih arhivskih i historijskih publikacija (knjiga, inventara, kataloga itd), gdje se Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona pojavljivao kao jedan od izdavača, a samim tim i njegovi članovi su učestvovali u pripremi publikacija za štampanje.

Publikovano je oko 30 knjiga, neke od publikacija su: *Arhivistika u teoriji i praksi*, knj. 2, knjiga 3 i knjiga 4; *Deset godina časopisa Arhivska praksa*; *Časopis arhivska praksa-doprinos razvoju arhivske djelatnosti u Bosni i Hercegovini (u povodu petnaest godina izlaženja)*; *Tuzlanski, bijeljinski i srebrenički sidžil 1641-1883*; *Tapi zabiti defter Gradačac-Defteri nekretnina Gradačca iz 1875. (1292. h. godine)*; *Agrarne prilike u Bosanskom ejaletu (1839-1878)*; *Salih Safvet Bašić - jedan osmanski intelektualac u Bosni i Hercegovini*; *Defter nekretnina Gradačac iz 1875*; *Tuzlanske historijske minijature*; *Bosna i Hercegovina u 19. i 20. stoljeću: studije i članci*; *Bosna i Hercegovina u*

Prilog 13. Promocija izdanja Društva arhivskih zaposlenika TK i Arhiva TK na 6. Međunarodnom sajmu knjiga u Tuzli, 23. maj 2015. godine.

⁴⁶ Više o zastupljenosti časopisa „Arhivska praksa“ u međunarodnim bazama vidi: Jasmin Jajčević, Zastupljenost časopisa „Arhivska praksa“ u međunarodnim bazama, *Arhivska praksa*, br. 20, Tuzla 2017, 226-248.

vrijeme pojave (veliko) nacionalnih ideja; Primjeri suživljenja: bilješke o tuzlanskom kraju u 19. stoljeću; Uloga masovnih medija u afirmaciji ljudskih prava u Bosni i Hercegovini; Arhivska praksa (1998-2017) u povodu 20 godina izlaženja i dr. Pored ovih nabrojanih knjiga, tu je još i nekoliko inventara, Vodič kroz arhivske fondove i zbirke Arhiva Tuzlanskog kantona i oko 18 kataloga izložbi u kojima su članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, aktivno učestovali u njihovoj izradi i realizaciji.⁴⁷

Također, potrebno je napomenuti da sve publikacije gdje se pojavljivalo Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona kao izdavač bile su i promovisane tj. članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona organizovali su promocije, predstavljanje i razmjenu izdanja na mnogim mjestima, kako u Bosni i Hercegovini, tako i šire.⁴⁸ Promocije i predstavljanje publikovanih izdanja vršena su na savjetovanjima, konferencijama i kongresima, na fakultetima, u arhivima, na sajmovima knjiga itd. Ovim promocijama, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona se afirmisalo kao važna i značajna strukovna asocijacija, koja je kroz razne segmente djelovanja u okviru izdavačke djelatnosti nastojala i nastoji da održi korak sa mnogo većim izdavačima i na taj način umnogome doprinese značaju i razvoju arhivske djelatnosti putem izdavačke djelatnosti.

Edukativna komponenta Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona

Ubrzani razvoj i napredak arhivske struke nalažu kontinuirano obrazovanje arhivskih kadrova. Na planu edukacije arhivskih kadrova, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je dalo doprinos kroz pomenuti projekat *Arhivska praksa*, ali i mnoge druge projekte. Kao eklatantan primjer je ICARUS radionica održana u Tuzli pod nazivom *Informatizacija arhiva*, 2011. godine, na kojoj su učestvovali arhivisti iz Bosne i Hercegovine i nekoliko susjednih zemalja, a predavači su bili istaknuti arhivisti i informatičari iz Republike Hrvatske.⁴⁹

47 Popis knjiga, časopisa, kataloga i drugih publikacija koji su publikovani u izdanju Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona i Arhiva Tuzlanskog kantona vidi: *Arhivska praksa*, br. 21, knjiga 2, Tuzla 2018, 237-240.

48 O promocijama vidi: Ešefa Begović, Promocija monografije "Pedeset godina Arhiva u Tuzli (1954-2004)", *Arhivska praksa*, br. 8, Tuzla 2005, 451-462; Omer Zulić, „Fotografijom protiv zaborava“. Promocija publikacije „Salih Safvet Bašić – jedan osmanski intelektualac u Bosni i Hercegovini“, Tuzla, 01. 07. 2009. godine, *Arhivska praksa*, br. 12, Tuzla 2009, 527-528; Omer Zulić, Promocija knjige „Šahovići 1924 – Kad su vakat klanjali insani“, autora akademika dr. Šerbe Rastodera, Tuzla, 28. april 2012. godine, *Arhivska praksa*, br. 15, Tuzla 2012, 665-666; Saneta Adrović, Promocija publikacija Arhiva Tuzlanskog kantona na 4. međunarodnom sajmu knjige u Tuzli, Tuzla, 24. 5. 2013. godine, *Arhivska praksa*, br. 16, Tuzla 2013, 508-510; Duška Rebić, "Udžbenik naše stvarnosti (Sa promocije 39. broja „Građaničkog glasnika“ održane u Arhivu Tuzlanskog kantona)", *BH Glas*, br. 131, God. V, Tuzla, petak, 7. august 2015, 22.

49 Više o ICARUS radionici vidi: Selma Isić, Izvještaj sa ICARUS Radionice – Informatizacija arhiva, održana u Tuzli, 30. i 31. maj 2011. godine, *Arhivska praksa*, br. 14, Tuzla 2011, 549-551.

Pored ove edukacije, članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona educirali su se i pisanjem radova u raznim časopisima u zemlji i inostranstvu, kao i učešćem na raznim naučnim i stručnim skupovima u zemlji i inostranstvu. Članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona učestvovali su na mnogobrojnim domaćim i inostranim skupovima koje je priredila arhivska struka, gdje su kroz pisanje radova i izlaganja na skupovima, prenosili i razmjenjivali nove ideje i znanja sa vrsnim arhivskim stručnjacima u zemlji i inostranstvu. Pored arhivističkih skupova, pojedini članovi su aktivno učestvovali i na naučnim skupovima iz oblasti historije, te i na taj način popularisali Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona.

Učešće na raznovrsnim skupovima iz oblasti historije i arhivistike dovelo je do razmjene znanja, zatim do učešća historičara iz drugih oblasti u pisanju historijskih radova za arhivističke časopise, što je doprinijelo boljoj i uspješnijoj saradnji između arhivista i historičara.

Članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona učestvovali su na skupovima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, Srbiji, Sloveniji, Mađarskoj, a samim tim objavljivanjem svojih radova u inostranim časopisima doprinosili boljoj saradnji sa stručnjacima iz navedenih zemalja.

Neki od časopisa gdje su članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, učestvovali u pisanju radova, prikaza i izvještaja su: *Arhivska praksa*, *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine*, *Arhivski vjesnik*, *Arhivski zapisi*, *Atlanti*, *Zbornik Tehnični in vsebinski problem klasičnega in elektronskega arhiviranja*, zatim tu su Zbornici sa savjetovanja u Hrvatskoj pod nazivom *Zapisi* i dr. Od historijskih časopisa to su: *Saznanja*, *Historijska misao*, *Historijski pogledi*, *Gračanički glasnik*, *Baština Sjeveroistočne Bosne*, *Almanah*, *Prilozi*, *Historijska traganja* i brojni drugi časopisi i zbornici sa naučnih i stručnih skupova.

Iz svega se izvodi zaključak da su se članovi Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, kontinuirano educirali kada je u pitanju arhivistika i historija i time promovisali ne samo arhivsku djelatnost nego i Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, kao jednu od važnih strukovnih asocijacija, koja kroz realizaciju naprijed navedenih projekata ima za cilj da razvija i populariše arhivsku djelatnost u Tuzlanskom kantonu, ali i Bosni i Hercegovini.

Zaključak

Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona je od osnivanja do danas dalo značajan doprinos afirmaciji, popularizaciji i prezentaciji arhivske građe kao kulturnog-historijskog naslijeđa. Kroz raznovrsne i bogate sadržaje i projekte kao što su savjetovanje i časopis *Arhivska praksa*, okrugle stolove, tribine i sl, dalo je doprinos na polju edukacije arhivskih kadrova, te razmjeni znanja i iskustava u oblasti

arhivske teorije i prakse, te na taj način doprinijelo kvalitetnijoj i izvjesnijoj zaštiti arhivske građe, naročito u nastajanju. Prezentacija arhivske građe putem izložbi, publikacija i dr. imala je za cilj prezentiranje arhivske građe, te animiranje stručne, naučne, kulturne i cjelokupne javnosti na planu njenog vrednovanja, ali i korištenja. Rezultati koje je Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona ostvarilo na polju stručnih, naučnih, kulturnih, izdavačkih i drugih projekata su bogati, te su značajno doprinijeli afirmaciji arhivske službe i djelatnosti Bosne i Hercegovine.

Potreba saradnje arhivskih stručnjaka u okviru stručnih asocijacija, te arhiva sa stručnim arhivskim asocijacijama, ali i drugim kulturnim institucijama, je neophodna karika na planu unapređenja arhivske službe u Bosni i Hercegovini. Organizacija i djelovanje stručnih asocijacija, kakvo je Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, jedan od faktora koji mogu bitno i značajno uticati na razvoj i unapređenje arhivske djelatnosti. Činjenica je da Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona iza sebe ima ogromne rezultate i skoro u svim određenim segmentima dalo je značajan doprinos razvoju arhivske djelatnosti u zemlji.

Druga bitna stvar je neophodnost saradnje arhivske struke i strukovnih arhivskih asocijacija u Bosni i Hercegovini. U tom smislu se imperativno nameće potreba saradnje arhiva sa stručnim asocijacijama, ali i drugim kulturnim institucijama, jer ista pruža raznovrsne mogućnosti u cilju razvoja i unapređenja struke. Iskustva koja na tom planu ima Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, ali i druge arhivske asocijacije u Bosni i Hercegovini (posebno Arhivističko udruženje Bosne i Hercegovine), najbolji su dokaz i primjer takvog djelovanja. Osnivanjem strukovne asocijacije, Društva arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, koja je kroz realizaciju projekta "Arhivska praksa", okruglih stolova i drugih kulturnih i obrazovnih sadržaja dovela u jednu novu relaciju arhive, asocijacije i druge kulturne i naučne institucije u zemlji i inostranstvu, te omogućila nove oblike saradnje i razmjene iskustava i samim tim doprinijela razvoju arhivske djelatnosti.

Sa pokretanjem novog projekta "Tuzlanski arhivski dani" i novog časopisa *Arhivski pogledi*, Društvo arhivskih zaposlenika Tuzlanskog kantona, kreće u nove, još snažnije izazove i nove arhivske poglede, posebno kada je u pitanju razvoj arhivske struke i djelatnosti, kako na domaćem, tako i na međunarodnom planu.

Summary

From its establishment until today, the Association of Archival Employees of Tuzla Canton has made a significant contribution to the affirmation, popularization and presentation of archival records as a cultural and historical heritage. Through various and rich contents and projects such as conferences and the magazine *Archival Practice*, round tables, forums, etc., it contributed to the field of education of archival staff, and the exchange of knowledge and experiences in the field of archival theory and practice, and thus contributed to better and more certain protection of

archival material, especially in the making. Presentation of archival records through exhibitions, publications, etc. it aimed to present archival material and animate the professional, scientific, cultural and the general public in terms of its use. The results achieved by the Association of Archival Employees of Tuzla Canton in the field of professional, scientific, cultural, publishing and other projects are rich, and have significantly contributed to the affirmation of the archival service and activities of Bosnia and Herzegovina.

The need for cooperation of archival experts within professional associations, and archives with professional archival associations, but also other cultural institutions, is a necessary link in terms of improving the archival service in Bosnia and Herzegovina. The organization and operation of professional associations, such as the Association of Archival Employees of Tuzla Canton, is one of the factors that can significantly and significantly influence the development and improvement of archival activities. The fact is that the Association of Archival Employees of Tuzla Canton has huge results behind it and in almost all certain segments has made a significant contribution to the development of archival activities in the country.

Another important thing is the necessity of cooperation between the archival profession and professional archival associations in Bosnia and Herzegovina. In that sense, the need for cooperation of archives with professional associations, but also other cultural institutions, is imperative, because it provides various opportunities for the development and advancement of the profession. The experience of the Association of Archival Employees of Tuzla Canton, but also other archival associations in Bosnia and Herzegovina (especially the Archival Association of Bosnia and Herzegovina), is the best proof and example of such action. By founding the professional association of the Association of Archival Employees of Tuzla Canton, which through the implementation of the project "Archival Practice", round tables and other cultural and educational content brought to a new relationship archives, associations and other cultural and scientific institutions in the country and abroad, and enabled new forms of cooperation and exchange of experiences and thus contributed to the development of archival activity.

With the launch of the new project "Tuzla Archival Days" and the new journal Archival Views, the Association of Archival Employees of Tuzla Canton is embarking on new, even stronger challenges and new archival views, especially when it comes to developing the archival profession and activities, both domestic and internationally.